

KÖZÉLET

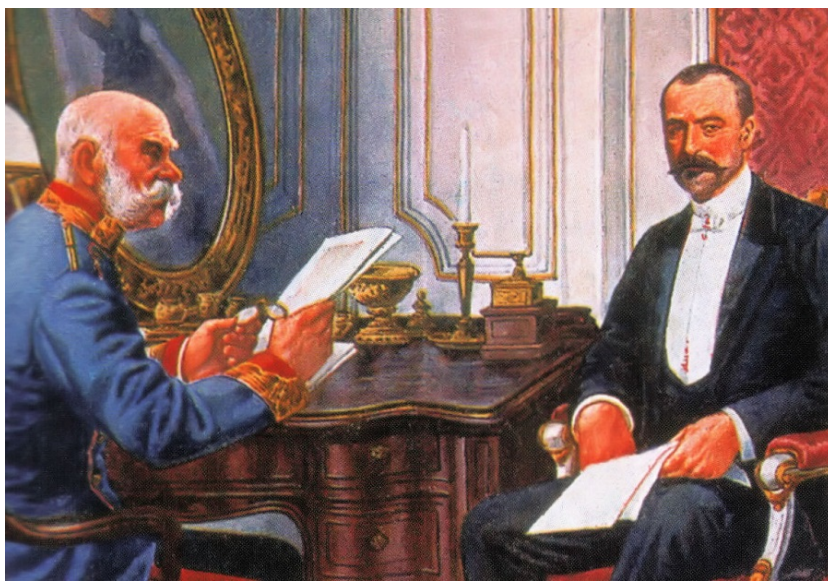
Valódi felelős vagy politikai bűnbak a "monarchia erős embere"?

Ez a tartalom archív! A cikkben szereplő információk a megjelenés óta megváltozhattak.

Megjelent: 2014.09.24. 08:00

Szerző: **Gaál Bernadett**

Háromszor követtek el ellene merényletet, a gyilkos csak negyedjére járt sikerrel. Az első világháborús miniszterelnököt majdnem annyian utálták, mint amennyien a viláégés előtt szerették, így lett a véres küzdelem szimbóluma. Nem csoda hát, hogy számtalanszor megpróbálták eltenni láb alól. A gróf megítélése a mai napig ellentmondásos, Pozsgai Zsolt is ezt a kettősséget meglovagolva írta meg A Vasgróf című történelmi játékát.

Tisza István 1913-ban, egy évvel a szarajevói merénylet előtt alakította meg második kabinetjét, ez idő alatt tett intézkedései pedig már javában felkészítették az országot a háborúra. Ilyen volt hadseregreformja, amelynek keretében újoncokat vont be az Osztrák-Magyar Monarchia katonaságába, konzervatív intézkedéseit kormányátalakítás útján igyekezett bebetonozni, mindezt azért, hogy a pattanásig feszült nemzetközi helyzetben erős hátországot biztosítson az államhatalom számára. Ennek érdekében szabályozta a gyülekezési jogot, a sajtótörvényben növelte a hatóságok jogköreit, a médiumok szigorú cenzúra alatt

álltak. Már a szarajevói, *Ferenc Ferdinánd* elleni merénylet előtt is keményen lépett fel Szerbiával szemben, az események sorozata – nem várt módon – mégis óva intette a háborútól. Tisza pontosan ismerte a birodalom hadi képességeit: tartott attól, hogy a délszláv területekkel megborul a monarchia dualista egyensúlya, mellette pedig félt egy esetleges erdélyi román betöréstől is. Ugyanakkor azzal is tisztában volt, ha a birodalom elveszíti német szövetségét, az összeomláshoz vezet, Magyarország pedig önmagában védtelen a külső támadások ellen. Német nyomásra azután hagyta magát és vele az országot úszni az árral, végül belement abba a háborúba, amit egyébként (kezdetben) a közvélemény is támogatott.

“Ellentmondásos megítélése a kortársak óta jelen van” – állítja *Bencsik Péter*, a Szegedi Tudományegyetem Legújabbkori Egyetemes Történelmi Tanszék docense. Tisza Istvánnak egy nehéz korszakban kellett helytállnia, háborús időben, kiszolgáltatott helyzetben kellett fellépnie az integer Magyarország biztonságáért. *II. Vilmos* német császár és *Ferenc József* elhitette vele, hogy Németország végtelen anyagi és katonai potenciállal rendelkezik, így tehát belement abba a hadüzenetbe, amely kiváltotta a világháborús konfliktust. “Tisza sokkal ügyesebben taktikázott miniszterelnöksége előtt, miután hatalomra került mindent elkövetett, hogy minél gyorsabban véget érjen a háború. Politikai elveihez kőkeményen ragaszkodott, mindezek mellett pedig nemzetközi léptékben tudott és mert gondolkodni” – ezt már *Zakar Péter*, Új- és Legújabbkori Magyar Történelmi Tanszék oktatója fűzte hozzá. A monarchia külügye és hadügye – köszönhetően a kiegyezésnek – közös volt, a döntések kikerültek a miniszterelnök irányítása alól, a vezérkar pedig nem vette partnerszámba. Különösen éles lett ez a helyzet *Ferenc József* 1916-os halála után: a trónkövető *IV. Károly* nyíltan nem rokonszenvezett Tiszával, ugyanis Bécsben nem szerették, hogy a magyar érdekek mellett szólalt fel.

Tisza István 1917. május 23-án távozott pozíciójából, a hatalommal együtt idővel tekintélyét is elveszítette. Még abban az évben ellátogatott a frontra, mint a debreceni huszárezred parancsnoka. “Népszerűtlenségét kétség kívül a háború és a vele járó pusztulás okozta. Szörnyűnek és borzasztónak találta a háborút, el is ítélte azt, mondván, ő Magyarorszáért élni akar, nem pedig meghalni” – világított rá személyiségére Zakar. Az október 28-án kirobban őszirózsás forradalom elleni kemény fellépése sem tett jót imidzsének, mind a társadalmi mind pedig a politikai erők halálát követelték a tüntetéseken.

Az egykori miniszterelnök a felszólítások és fenyegetések ellenére sem hagyta el a fővárost, a forradalom napjaiban is Budapesten maradt. A politikust Hermina úti villájában érte a végzet:

háromszori sikertelen merénylet után október 31-én délután egy máig azonosíthatatlan férfi elsütötte fegyverét. A sors fintora, hogy a vértelen zavargások egyetlen áldozata éppen ő volt, akit korábban a parlamentben, egyik ellenzéki politikustársa is megpróbált kiiktatni. "Az első merényletet Kovács Gyula követte el. A parlament újságírói karzatáról leugrott, revolvert rántott és háromszor lőtt Tiszára célozva. A miniszterelnök túlélte a merényletet, akárcsak Kovács, aki a negyedik golyóval saját magát vette célba" – mesélt egy mulatságos és nem mindennapi történetet Zakar Péter. Kiderült, a bizarr gyilkossági kísérlet csak egy volt a sok országközi érdekesség közül, a politikusok rendszerint tintatartókkal dobálták egymást, egy alkalommal pedig a teljes berendezést is ripityára törték.

A korabeli sajtóban csak hajlíthatatlan "vasgrófként", a "monarchia erős embereként" emlegetett Tisza István *Pozsgai Zsoltot* is megihlette, aki a Szegedi Nemzeti Színházban mutatja be életét feldolgozó történelmi játékát. A pénteken bemutatkozó darabot *Bodolay Géza*, a teátrum főrendezője vette szárnyai alá, véleményét a műről [itt olvashatják](#).

Kommentek

0 hozzászólás

Rendezés: **Legrégebbi** ▼

Hozzászólás írása...

Facebook Hozzászólások modul

HASONLÓ TÉMÁK: #SZEGED #ZAKAR PÉTER #SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM #ELSŐ VILÁGHÁBORÚ #TISZA ISTVÁN #BENCsik PÉTER #A VASGRÓF

OLVASTA MÁR?

Újrókuson is környezetbarát, fenntartható fejlesztéseket

KÖVETKEZŐ

Bakondi: 620 kilométeren folyt az árvízi védekezés

EZ IS ÉRDEKELHETI

Vízilabda: súlyos szegedi vereség az Acélvárosban

Mindhárom Csongrád megyei jelölt díjjal tért haza!

Három fogós kérdést tettek fel Botkának a szegedi Fidelitas-osok

